

Sekswerk zou geen taboe moeten zijn

‘Er wordt onterecht op ons neergekeken’, zeggen studenten die bijverdienen als high-class escort

7

Ontsnapt ‘We zijn kanonnenvoer’, zeggen gevluchte Noord-Koreanen

6

10

Wen er maar aan Natuurkundige maakt geesten rijp voor quantum

Afscheid in tijden van crisis ‘Het laatste half jaar heb ik nachten wakker gelegen’, zegt Mark Rutgers, die afzwaait als decaan terwijl de faculteit Geesteswetenschappen in zwaar weer verkeert. ‘Hoe gaan we deze problemen oplossen?’

4

FGGA start pilot voor nazorg van trauma

De Faculteit Governance and Global Affairs (FGGA) is gestart met een pilot om nazorg te geven aan medewerkers na ingrijpende gebeurtenissen zoals geweldsincidenten, ernstige ongevallen of andere traumatische situaties.

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Het zogeheten Bedrijfs Opvang Team (BOT) bestaat uit medewerkers van de Haagse faculteit die zich naast hun gewone werk ook bezighouden met het ondersteunen van collega's bij ingrijpende gebeurtenissen.

'In Den Haag hebben we een aantal spannende of vervelende tijden meegemaakt', vertelt Monique Jongman, hoofd HR bij FGGA. 'Voor studenten hebben we de opvang na dit soort gebeurtenissen al goed geregeld, die kunnen bijvoorbeeld naar psychologen, maar als medewerker kom je al heel snel terecht in het medische circuit.'

Medewerkers die zich aanmelden, moeten twee trainingsdagen volgen en worden ook later nog regelmatig bijgeschoold, aldus Jongman. 'We hebben een open werving gedaan en daar hebben we heel veel reacties op gekregen. We hebben nu acht mensen die deze taak op zich gaan nemen, en moesten zelfs anderen teleurstellen omdat het team al vol zit.'

Het BOT wordt alleen ingezet bij werkgerelateerde incidenten, niet voor privéproblemen van medewerkers. 'Bijvoorbeeld wanneer je als docent in een werkgroep een student hebt die onwel wordt en een toeval krijgt. Als je zoiets met eigen ogen ziet, kan dat een groot effect op je hebben. Bij Leiden University College heeft iemand twee jaar geleden een zelfmoordpoging gedaan, dat kan heel veel indruk maken. De organisatie die ons daar destijds bij heeft geholpen heeft ook de training verzorgd.'

De teamleden kunnen na zulke gebeurtenissen gesprekken en ondersteuning bieden aan collega's, maar geen professionele zorg. 'Het is de bedoeling om sociale steun te bieden, te erkennen wat er is gebeurd. Je probeert aan te sluiten op de behoeften van de collega en hoe het gaat met de verwerking van een gebeurtenis. Wel kan iemand uit het BOT doorverwijzen naar professionele hulp.'

Door deze aanpak hoopt de universiteit langdurig ziekteverzuim en verloop te verminderen. 'Er is aangetoond dat vroegtijdige opvang en nazorg de gezonde verwerking van moeilijke situaties stimuleert. Dit kan een heel positief effect hebben op het welzijn van onze medewerkers.'

De gesprekken met teamleden zijn vertrouwelijk. 'Je kunt zelf aangeven wie je wilt spreken en wij houden er ook rekening mee dat je iemand te spreken krijgt die niet persoonlijk betrokken is.'

Wanneer een incident wordt gemeld, neemt iemand van het BOT binnen 24 uur contact op met de betrokken medewerkers. 'Als dat lukt, is het wat mij betreft een succesvolle pilot. Dat betekent namelijk dat we vindbaar zijn en we op tijd kunnen handelen.'

De pilot ging 1 februari 2025 van start en loopt tot 1 februari 2026. 'Als dan blijkt dat dit een goede methode is, gaan we kijken of we het voor de hele universiteit kunnen inzetten.'

Decaan: geen ontslagen of vacaturestop

Bij de Faculteit Governance and Global Affairs (FGGA) hoeven medewerkers zich geen zorgen te maken over hun baan. Tijdens de vergadering vertelde FGGA-decaan Koen Caminada dat er geen ontslagen zullen volgen en er ook geen vacaturestop komt.

'Onze faculteit groeit flink in zowel nieuwe opleidingen als studentenstromen, de afgelopen tijd met 10 procent', aldus Caminada. 'Dat maakt ons hopelijk financieel sterk. Opleidingen met relatief weinig studenten zijn duur en wij zijn streng geweest op de schaalgrootte. We zijn financieel in control. We staan niet voor grote verrassingen en we hebben geanticipeerd op de dingen die het afgelopen jaar op ons af zijn gekomen.'

Zo was FGGA al voorzichtig met starters- en stimuleringsbeurzen voordat deze vanwege de bezuinigingen op het hoger onderwijs werden stopgezet. 'We hadden er wel plannen voor, maar we hadden voor de zekerheid gekozen ze niet verder uit te breiden. Ook zijn we voorzichtig geweest met het aannemen van nieuw personeel.'

'We zitten in zwaar weer met de universiteit, dus ik wil niet zeggen: "Kijk ons het nou goed doen." Maar tegelijkertijd wil je je eigen medewerkers meegeven dat het wel goedkomt en ze zich geen zorgen hoeven te maken. Als het financieel niet goed gaat kun je kiezen voor ontslagen of een vacaturestop, maar allebei de methoden zetten we bij FGGA niet in. Dat betekent niet dat wij in de toekomst geen last zullen krijgen van de bezuinigingen.'

Collegium Musicum vreest voor haar voortbestaan, nu de openingstijden van het Lipsius vanwege bezuinigingen flink zijn beperkt. 'Een repetitieweekend wordt net zo duur als de huur van een concertlocatie.'

DOOR MARIEKE NOLTEN
FOTO MARC DE HAAN

Blijft Collegium Musicum bestaan?

Vanaf begin dit jaar zijn veel universitaire gebouwen minder lang geopend. Doordeweeks moet iedereen uiterlijk tien uur 's avonds het Lipsius verlaten en op zondagen is het gebouw gesloten. Voor toneelspelende en musicerende verenigingen betekent dat een verlies aan kostbare repetitietijd, met alle gevolgen van dien. Drie dagen voor de kerstvakantie kreeg *Collegium Musicum* te horen dat de nieuwe openingstijden ook voor het Leidse studentenkoor en -orkest gelden. Al jaren repeteert de muziekvereniging op de maandagavond vanaf half acht tot half elf. Officieel is het Lipsius dan al een half uur gesloten, maar de vereniging geniet een uitzonderingspositie sinds een eerdere wijziging van de openingstijden in 2013. Dat extra half uur geeft de studenten net genoeg tijd om wat langer door te repeteren en om hun instrumenten op te ruimen. Daar komt nu een einde aan.

De vereniging had eind oktober al geruchten gehoord over beperking van de openingstijden, maar ondanks eerdere vergeefse pogingen om tot opheldering te komen, liet het besluit van de universiteit tot vlak voor het kerstrees op zich wachten. In de drie dagen die volgden probeerde het bestuur nog onder het besluit uit te komen. 'We zijn zelfs naar de oude UB gelopen om iemand van het college van bestuur te kunnen spreken. Het was een heel stressvol uiteinde van het jaar over hoe wij nu verder moeten', vertelt voorzitter Bob van Oosterhout.

Dit semester komt de universiteit de vereniging nog tegevoerd door de huismeesters te betalen die het gebouw drie kwartier langer openhouden. In samenwerking met directeur Studenten- en Onderwijszaken (soz) Jeroen 't Hart is de vereniging op zoek naar een duurzame oplossing. 'We hebben tot het einde van dit collegejaar, daarna moet er een werkbaar alternatief liggen', aldus Van Oosterhout. De vereniging kan in ieder geval geen verdere financiële steun van soz verwachten mocht

er geen oplossing zijn, laat 't Hart weten. Het is volgens hem aan CM om korter te repeteren of de stekker eruit te trekken. In het eerste geval zou de vereniging vanaf volgend semester drie kwartier aan repetitietijd moeten inleveren. Dat lijkt misschien weinig, maar het is een essentieel verschil, aldus Van Oosterhout. 'Voor ons wordt het wel heel kritiek of wij dan kunnen voortbestaan. Wij willen eerst goede muziek maken en dan is er ruimte voor gezelligheid. Het is heel lastig om ons aan de nieuwe tijden aan te passen als we nog een bepaald niveau willen halen.' De repetitietijd gebruiken de studenten bijvoorbeeld ook om de 'muzikale omlijsting' van de diesviering of de opening van het academisch jaar te verzorgen. Ook de sluiting van het Lipsius op zondag leidt tot problemen. Twee à drie keer per jaar heeft de vereniging een repetitieweekend als laatste voorbereidingen op concerten. De universiteit is weliswaar bereid om het Lipsius voor de vereniging open te houden, maar dat kost CM 500 euro per dag, vertelt penningmeester Marloes Oosterhoff. 'Dat tikt wel heel erg aan', zegt Van Oosterhout. 'We hebben niet het budget om dat allemaal op te hoesten.' Al met al zouden de totale kosten dan kunnen oplopen tot minstens tienduizend euro per jaar. Uitwijken naar andere locaties is ook lastig. Van Oosterhout wijst naar een contrabas en een grote trom die in het kantoor staan: 'Dat is niet iets wat je even over de straat ergens naartoe brengt. We hebben echt een busje nodig om grotere instrumenten naar een oefenlocatie te brengen.' Dat zorgt voor extra kosten, naast de huur van een externe locatie. 'Een repetitieweekend zou dan net zo duur worden als de huur van een concertlocatie.'

Daarbovenop komt nog de naderende sloop van het Lipsius. Wat het volgende onderkomen van de vereniging wordt blijft in het ongewisse. De universiteit communiceert daar ook niet altijd even duidelijk over, vindt Van Oosterhout.

'Ik snap dat de universiteit met bezuinigingen te kampen heeft en dat ze daarin flexibel moet zijn. Maar het is wel vervelend dat we ons niet bij de universiteit gevoeld voelen over wat dat voor ons betekent. Tot nu toe hebben we altijd een oplossing gevonden voor eerdere bezuinigingen, we zijn immers een koor- en orkestvereniging met allemaal creatieve mensen. Maar er komt ook een punt dat de rek eruit is, en dat punt lijkt steeds dichterbij te komen.' Dat zouden Van Oosterhout en Oosterhoff betreuren. 'Het is een hele unieke ervaring om samen muziek te maken. Onze studententickets houden we altijd zo goedkoop mogelijk, zodat mensen die niet lid zijn toch naar zo'n concert komen. We brengen daardoor heel veel mensen samen die misschien niet zo snel in aanraking komen met klassieke muziek.'

Ook toneelvereniging betreurt kortere repetities

Collegium Musicum is niet de enige vereniging die moeite heeft met de gewijzigde openingstijden van het Lipsius. *Sophie Aeterna*, studievereniging voor Griekse en Latijnse taal en cultuur, is de opvolger van een geïmproviseerd theatergezelschap uit 1985. Sinds kort moeten de studenten uiterlijk kwart voor tien het gebouw verlaten bij de theaterrepetities. 'Je hebt een flow die je moet vinden tijdens zo'n repetitie. Als je dan hoort dat je er op tijd uit moet, dan komt dat het creatieve proces niet echt ten goede', vindt voorzitter Niels Zwaan. Een goede repetitieruimte is wel belangrijk voor

de vereniging. 'Theater is een integraal onderdeel van onze identiteit', aldus Zwaan. Het *Practicum Musicae* Orkest moest al eerder uitwijken naar een externe locatie. Na corona was er geen ruimte meer in het Lipsius, vertelt tijdelijk voorzitter Eline Schoonhoven. Het orkest repeteert momenteel bij een harmonievereniging, na een lange zoektocht. 'Het is wel heel jammer, omdat we natuurlijk verbonden zijn aan de universiteit. Het liefst zouden we zien dat het gewoon via de universiteit wordt geregeld. Dat had ons een boel werk bespaard.'

Ik ben een trotse intellectueel. Dat is er bij mij ingeramd

Met zouteloze, voorspelbare Schmalzt geconfronteerd worden is helaas een realiteit die even onontkoombaar is als het uitvallen van verwarming op vriesdagen in net feestelijk geopende gebouwen (volgende keer dat dat gebeurt gaan we schaatsen op de binnenplaats van het Herta Mohr – zegt het voort). De schmalztige ellende die me deze keer ten deel viel was de zoveelste sentimentele zelfbevelekking van een tot inkeer gekomen hoogopgeleide. (Mijn zelf uitgeroepen cordon sanitair ten opzichte van dit soort exhibitionistisch en dweperig flagellantisme staat me niet toe te linken naar desbetreffend artikel, maar geloof me, dat is beter voor ons allemaal).

De bedroevende staat van ons land en de nefaste invloed die dat heeft op onze universiteit is onze eigen schuld, zo luidt deze nieuwe variant op de korterokjesdrogreden. Hadden we maar niet allemaal hoogopgeleid en daarom allemaal hetzelfde moeten zijn. Slecht nieuws voor zowel de liberarische broeders aan de rechterkant als de diversiteitsyogi's aan de linkerkant van het spectrum, maar eigenlijk zijn we allemaal dus al hetzelfde. Allemaal hoogopgeleid, allemaal uitgerust met dezelfde politieke voorkeuren als het gaat om abortus of immigratie, allemaal met het nummer van de bakfietsreparateur op speeddial. Vind je het gek dat de onderdrukte onderklasse, de laagopgeleiden, pardon, de praktisch opgeleiden, er een keer genoeg van zouden krijgen en massaal op de pvv zouden stemmen?

Anderen hebben al genoeg welsprekende woorden gewijd aan de onzinnige argumentatie die, laat ik even chargeren, de toekomstige slachtoffers van het fascisme schuldig maakt aan de opkomst van de fascistin, dus dat laat ik hier even zitten. Waar ik benieuwd naar ben, is wat de drijfveer is van deze flagellanten die door zelfverloochening (in de brede zin van het woord want iedereen die op hen lijkt verloochenen ze voor de goede orde meteen mee) de barmhartigheid van de praktisch opgeleiden proberen af te smeken. Het is wat te makkelijk om dit te wijten aan onze calvinistische inborst, want die moet ook al onze zuinigheid, als tolerantie vermomde onverschilligheid en cut-throat kapitalisme verklaren. Misschien is het datgene wat in de Middeleeuwen de oorspronkelijke flagellanten de straat op dreef, zichzelf en plein public geselend om de barmhartigheid van de heer af te smeken en een einde aan de ene of andere pestepidemie te maken. Angst dus en een duidelijk gebrek aan wat in het Engels zo mooi "wherewithal" heet om zichzelf te redden. De impuls om jezelf dan maar tot bloedens toe met de zweep te bewerken komt dan wellicht uit een ietwat te sadomasochistische lezing van de Schrift.

Nu heb ik nog geen tot inkeer gekomen hoogopgeleide zich in het openbaar in letterlijke zin met een zweep zien bewerken (al wil ik niet uitsluiten dat dat nog

‘De bedroevende staat van de universiteit is onze eigen schuld, luidt de nieuwe variant op de korterokjesdrogreden’

gaat gebeuren, gezien de snelheid waarmee anti-intellectualisme nu om zich heen slaat), maar de gretigheid waarmee sommige hoogopgeleiden hun hoogopgeleideheid de schuld geven van alles wat er mis is in dit land, de wereld en het universum, doet vermoeden dat ze meer gemeen hebben met de middeleeuwse zweepfetisjisten dan op het eerste gezicht mag lijken.

Ik houd niet van zwepen, noch om uit te delen noch om te ontvangen. Daarnaast ben ik bijzonder gesteld op mijn hoogopgeleideheid. Het mag me niet beter maken dan een willekeurige medelander, maar het heeft mij wel beter gemaakt dan ik anders was geweest. Nu moet ik eerlijk toegeven dat behalve de diepe overtuiging dat ik alleen maar goed ben in lezen en schrijven en voor de rest niets ben en dus bij default hoogopgeleid moet zijn om enige *wherewithal* te hebben om mezelf in leven te houden, ik ook word gedreven door hele platte ervaringen als dyspraktisch en introvert bleek joch in het epicentrum van het anti-intellectualisme in Nederland in de vroege jaren tachtig, te weten Koog aan de Zaan. Praktisch opgeleiden bleken toen al heel praktisch goed klappen uit te kunnen delen aan later hoogopgeleiden. Ik weet het, n=1 en zo, maar het is er bij mij ingeramd dat ik een intellectueel ben en hoogopgeleide en een professor, voordat ik het ook inderdaad zou worden. Ik ben een intellectueel en hoogopgeleid en ik ben er trots op. Ook ik heb een zweep, maar die is niet bedoeld voor mijn rug.

De decaan die nachten wakker lag

Met minder staf, minder leerstoelen en minder specialisten zal de faculteit Geesteswetenschappen ‘in alle rankings naar beneden lazeren’, vreest de afgezwaaide decaan Mark Rutgers. ‘Ik zie de toekomst van de wetenschap somber in.’

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO **MONIQUE SHAW**

‘Het is alsof ik van een rijdende trein ben gesprongen’, zegt Mark Rutgers (66) in een werkkamer van het Herta Mohr-gebouw. Na precies acht jaar heeft hij per 1 maart 2025 zijn functie als decaan van de faculteit Geesteswetenschappen neergelegd. ‘Heel raar en vreemd’, omschrijft Rutgers het gevoel om geen decaan meer te zijn. ‘Je valt in een gat, maar het voelt wel vrijer. Ineens is een heleboel verantwoordelijkheid van mijn schouders gevallen.’ Al die jaren beheerde zijn secretaresse zijn agenda. ‘Het fijne is dat ik nu mijn hele week op een A4-tje kan printen, terwijl daarvoor iedere dag uit een A4-tje bestond.’ Rutgers noemt de functie van decaan gekscherend ‘het afvoertje’ van de faculteit. ‘Heel veel problemen worden opgevangen door hoogleraren en instituutbesturen, maar de lastigste komen bij jou terecht. Daarbij lijd je vaak verlies, wat je ook doet. Als er bijvoorbeeld twee medewerkers universitair hoofddocent willen worden, en je vindt ze allebei goed terwijl er één plek is, moet je een van de twee teleurstellen. Zeker het eerste jaar had ik wat paniekmomentjes. Toen had ik ook een coach, met wie ik af en toe kon sparren. Dan belde ik op vrijdagavond op: “Wat moet ik hier nu mee?”’ Het decaanschap was niet alleen ‘veel politiek’ dan verwacht (‘je wil niet weten hoe veel Kamerleden en ambtenaren ik heb ontmoet’), maar ook een stuk abstracter. ‘Als onderzoeker publiceert je een paper, als docent heb je direct interactie met je studenten. Ik werkte voor duizend medewerkers en 7600 studenten, maar het resultaat van je werk is veel indirecter.’

De faculteit staat voor een stevige bezuinigingsopdracht en mogelijk een reorganisatie. Hoe is het om Geesteswetenschappen in crisissituatie achter te laten?
‘Heel vervelend. Daar zag ik het meest tegenop. Zeker het laatste half jaar heb ik enkele nachten wakker gelegen. Dat je denkt: hoe gaan we deze problemen oplossen? Ik heb bijvoorbeeld echt moeite gehad met de voorgenomen opheffing van Italiaans. Wat betekent dit voor de docenten en studenten? Potverdrie, het zou je baan maar zijn. Je maakt er geen vrienden mee, sterker: docenten kijken je niet meer aan. Dat kun je ze ook niet kwalijk nemen.’

Toch zijn veel opleidingen alsnog gered. Is dat een teken van goed of zwabberend bestuur?
‘Je wil een flinke bestuurder zijn, maar het is ook goed om soms een stapje terug te doen. Dat hebben wij twee keer gedaan. In oktober kregen de opleidingsvoorzitters ruimte om een alternatief bezuinigingsplan te maken, dat heeft geleid tot het sluiten van veel minder opleidingen. En afgelopen februari besloten we Italiaans toch te behouden. Dat is dan niet meteen zwabberend bestuur.’

Was u liever langer decaan gebleven?
‘Eigenlijk wel, je wil het tot een goed einde brengen. Maar het college van bestuur zei: “Je hebt twee volledige termijnen gedaan, en we weten niet hoelang de onzekerheid nog duurt.” Dat snap ik ook. In overleg met hen heb ik besloten te stoppen.’

Wat was uw belangrijkste opdracht?
‘Toen ik begon, waren er veel spanningen op de faculteit en tussen de instituten. Medebestuurders groetten elkaar niet, er was concurrentie en wantrouwen tussen opleidingen onderling: “Als deze studenten voor jouw programma kiezen, kiezen ze niet voor dat van mij.” Mijn opdracht was om rust te brengen. Dat is goed gelukt, en dat hoor ik ook van wetenschappelijk directeuren. We hebben alles wat kon openbaar gemaakt, HR-medewerkers en medewerkers van de afdeling financiën zijn langs de instituten gegaan om uitleg te geven over het beleid. Dat gebeurt nog steeds en zorgt voor meer openheid en transparantie.’

Wat was een dieptepunt?
‘De onbetrouwbare overheid. Die zou ons extra middelen geven, maar dat gebeurt nu niet meer, terwijl we met veel hogere loonkosten zitten doordat we heel veel mensen in vaste dienst hebben genomen, nadat de vakbonden terecht opkwamen voor mensen met een tijdelijke aanstelling. Het huidige kabinet maakt de toekomst van Nederland kapot. Ik durf te beweren dat als we nog de situatie hadden van vier jaar geleden, de problemen in de faculteit nu niet zo ernstig waren.’

Maar het begrotingstekort van Geesteswetenschappen heeft niets te maken met de overheidsbezuinigingen. Moet dát niet het grootste dieptepunt zijn?

‘Dat is ook zeker een dieptepunt, en voornamelijk het effect van corona. In de pandemie hadden we meer studenten dan ooit die ook nog eens meer studiepunten dan ooit haalden. Daarna kwam een enorm dal: een terugval van het aantal studenten, het aantal behaalde studiepunten en promoties. Die enorme schommeling konden we echt niet goed voorzien.’

Opleidingen moeten flink schrappen in het vakkenaanbod. Gaat dat leiden tot kwaliteitsverlies?
‘Ja, dat is zo. Het betekent verlies van specialismen. We gaan meer vakken delen, dus dat betekent dat een vak bij Japans straks niet meer alleen over Japan gaat, maar over een veel groter deel van Azië. ‘Dat leidt tot een verlies aan diepgang in de kennis over een specifiek land, maar je kunt ook zeggen dat het zorgt voor verbreding van kennis. De opleidingen zelf gingen hier ook vrij makkelijk in mee.’

Omdat ze geen andere keus hadden om te overleven.
‘Ja, dat is zo. We zullen gekoesterd onderzoek op bepaalde terreinen moeten opgeven en dat betekent dat de diepgang minder wordt.’

We gaan dus naar een faculteit die studenten breder opleidt, ten koste van specialistische kennis. Terwijl een universiteit daar toch juist voor is bedoeld?
‘We zijn geen beroepsopleiding voor de wetenschap, maar

primair een opleidingsinstituut voor de gehele samenleving. De helft van de studenten gaat werken in een sector die bijna niets met de studie te maken heeft. Slechts drie procent gaat de wetenschap in, de rest niet. Dus voor die drie procent betekent dat een beetje verlies, die moet die kennis in het profschrijf wat bijtrekken.’

Er komen ook minder taalvakken. Dan leert een student Duits of Frans die leraar wil worden toch minder goed die taal te spreken?
‘Bij talenopleidingen kan dat heel concreet betekenen dat deze studenten minder uren aan taalonderwijs krijgen, dat klopt. Maar de toelatingseisen voor de lerarenopleiding zijn een jaar of acht geleden óók verlaagd. We zijn gestopt met te proberen meer studenten Duits en Frans te trekken, want dat lukt al dertig jaar niet. ‘We zetten nu in op meer studenten uit andere opleidingen die ernaast Frans of Duits kunnen doen. Zij kunnen dan minstens zestig studiepunten in een van die talen halen, waarmee ze de lerarenopleiding in kunnen. Tijdens die opleiding moeten ze er dan wel nog meer vakken Duits of Frans bij doen.’

Zijn studenten moderne talen straks net zo goed in hun taal als eerdere lichten?
‘Dat durf ik niet te zeggen. Maar ik zal niet flauw doen: hoe je het wendt of keert, er treedt kwaliteitsverlies op. We hebben straks minder staf, minder leerstoelen en dus minder specia-

Teleurgestelde studenten schrijven alternatief bezuinigingsplan

Vijf filosofiestudenten hebben een alternatief bezuinigingsplan geschreven en ingediend bij het bestuur en de faculteitsraad van Geesteswetenschappen. Ze vrezen dat de kwaliteit van onderwijs zal afnemen nu opleidingen flink moeten schrappen in het vakkenaanbod en zien liever dat er wordt bezuinigd op marketing en communicatie. ‘We zijn begonnen met vijf studenten filosofie onder de naam Save Our Studies’, licht eerstejaars filosofie Jason Hart toe. ‘We hebben de begrotingsdocumenten doorgelezen en op basis daarvan een brief geschreven aan het bestuur en de faculteitsraad. We hebben al steunbetuigingen gekregen van zes studieverenigingen, waaronder Koreaans, Nederlands, Frans en Oude Nabije Oosten-studies. Ook hebben we een paar honderd volgers op onze Instagram-pagina en een Whatsappgroep met ongeveer honderdvijftig leden die met ons meedenken.’ De studenten zijn ‘teleurgesteld’ in de manier waarop studenten bij de plannen zijn betrokken, zegt Hart. ‘We hebben nauwelijks inspraak gekre-

gen, en dat leidt tot onrust en bezorgde studenten. Het toekomstperspectief is niet duidelijk.’ Inhoudelijk hebben ze grote bezwaren. ‘We vinden het absurd dat de bezuinigingen zich richten op het vakkenaanbod terwijl uit de begroting blijkt dat 30 procent naar overhead gaat: ict, marketing en opdrachten naar centraal. Wij vinden dat deel te groot.’ De studenten doen een tegenvoorstel om meer te snijden in marketing en communicatie. ‘Laat studentambassadeurs die taken op zich nemen. Zij weten veel beter wat studenten willen. Het is veel efficiënter en goedkoper.’ Schrappen in kennis is volgens de studenten het slechtste mogelijke scenario. ‘Dat zijn onomkeerbare beslissingen en je krijgt die specialismen niet zomaar terug. Dat is ook slecht voor de toekomst van de universiteit: op de lange termijn zal dit onze goede reputatie op het spel meedelen.’ Het bestuur liet woensdagmiddag in de faculteitsraadsvergadering weten op de hoogte te zijn van het voorstel, maar heeft nog niet inhoudelijk gereageerd.

listen. Zo simpel is het. Dus voor studenten betekent dat onvermijdelijk verlies aan kennis.’

U heeft vaak aangegeven meer geld van de overheid te willen, maar die komt niet over de brug. Maar het college van bestuur verdeelt het geld over de faculteiten. Moest u niet bij hen zijn?
‘Het college doet al veel voor ons in vergelijking met andere universiteiten. We worden in Leiden namelijk op basis van EC’s (studiepunten, red.) gefinancierd. Dat is een enorme hulp voor onze faculteit, want wij hebben de meeste studenten die bij ons een tweede studie doen. ‘Stel: een student begint met een bachelor sterrenkunde en doet er later Nederlands als tweede studie bij. Die student haalt dan in totaal 360 punten. Maar de universiteit krijgt van de overheid slechts geld voor één bachelor, dus voor 180 punten. Op andere universiteiten zou alleen sterrenkunde financiering krijgen, maar Leiden kiest ervoor om dan zowel sterrenkunde als Nederlands met ieder 90 punten te financieren. De punten worden dus eerlijker verdeeld. Zonder deze manier van financiering zouden we onmiddellijk in de problemen raken. Het betekent ook dat andere faculteiten solidair zijn met ons, want in dit voorbeeld loopt sterrenkunde 90 EC aan financiering mis.’

Hoe staan de geesteswetenschappen in Nederland ervoor?
‘We zijn wereldtop, en Leiden al helemaal.’

Toch trekken de opleidingen er niet meer studenten door.
‘Maar dat is in bijna alle landen zo. Alleen Duitsland en Finland kunnen genoeg leraren voor talenvakken vinden, daar heeft het beroep van leraar nog maatschappelijke status. Geesteswetenschappen hebben een beeldvormingsprobleem. Neem AI: die modellen zijn voor de helft gemaakt door linguïsten. Terwijl veel mensen denken dat daar alleen maar bèta’s achter zitten. Maar de hand in eigen boezem stekend: we zijn er niet goed in geslaagd om het belang van de geesteswetenschappen bij de mensen over te brengen. Ons wetenschappelijk onderzoek vertaalt zich niet altijd direct in iets bruikbaar, en dat hoeft ook niet. Maar we hebben de waarde ervan onvoldoende naar buiten gebracht.’

De geesteswetenschappen staan in heel het land onder grote druk. Is dat zorgelijk?
‘Jazeker. De komende jaren zullen we in alle rankings naar beneden lazeren. Botweg omdat we de tijd en het personeel niet hebben om op het huidige niveau te blijven. Terwijl de geesteswetenschappen nu juist meer dan ooit nodig zijn om te begrijpen waarom Amerikanen zus naar de wereld kijken en de Russen zo. We hebben specialisten nodig om die fenomenen te duiden. Er worden nu miljarden extra aan defensie uitgegeven, maar laten we nou ook investeren in bijvoorbeeld de ethische kant van de zaak. ‘Ik zie de toekomst van de geesteswetenschappen, en de wetenschap in het algemeen, best somber in. Ik ben huiverig voor de gevolgen van de overheidsbezuinigingen en vrees dat we niet alleen heel veel kwaliteit en kennis verliezen, maar ook onze internationale reputatie. De vraag is of we dat wat we gaan slopen ooit weer kunnen terugwinnen.’

Gevlucht uit de hel

Door een gevluchte Noord-Koreaans getekende briefkaarten

Twee Noord-Koreaanse vluchtelingen vertellen over hun bestaan als dwangarbeider en militair in Rusland. Zelfs op het slagveld is het leven beter dan thuis, vinden veel lotgenoten. 'Soldaten zijn kanonnenvoer, verblind door indoctrinatie.'

DOOR VINCENT BONGERS

Als ik nu nog soldaat zou zijn in het Noord-Koreaanse leger, had ik voor Rusland tegen Oekraïne willen vechten', zegt Ryu Seong-hyeon, als voorbeeld van hoe ver de indoctrinatie kan gaan. 'Ik dacht lange tijd echt dat het leven van Kim Jong-un belangrijker was dan ieder anders leven, ook het mijne. Dat denk ik al lang niet meer.'

Ryu liep in 2019 over van Noord- naar Zuid-Korea. Hij moest zich een weg banen door het mijnenveld in de gemilitariseerde zone tussen de twee Korea's. 'Het gewone leven in Noord-Korea is al haast een slagveld, in de militaire strijd is het niet veel beter', vertelt hij dinsdag in een zaaltje in het Herta Mohrgebouw. Daar is eigenlijk maar plek voor een man of dertig, maar er zijn meer dan tachtig mensen op de bijeenkomst met twee Noord-Koreaanse overlopers afgekomen. Naast Ryu zit Kim Haneul, een Noord-Koreaan die in erbarmelijke omstandigheden werkte in de bouw in Rusland en ergens in het begin van de 2020's naar Zuid-Korea vluchtte. Hij draagt een mondkapje om niet herkend te worden: zijn familie in Noord-Korea loopt gevaar als zijn identiteit bekend wordt. Ryu was chauffeur in het leger en weet hoe de Noord-Koreanen die in Oekraïne vechten eraan toe zijn. 'Ze zijn kanonnenvoer, verblind door indoctrinatie. De meeste mannen gaan in dienst op hun zeventiende. Vrouwen moeten ook het leger in, tenzij er een uitzondering geldt. Mannen dienen tien jaar, vrouwen zeven. Al die tijd zie je je familie vrijwel niet. Toen

ik na acht jaar mijn moeder weer zag, moest zij erg huilen. Ik kon zelf geen emotie tonen, omdat ik had geleerd om dat niet te doen. Ik heb haar overigens ook niet verteld over mijn plannen om naar Zuid-Korea over te lopen.' Op de middelbare school krijg je al verplicht militaire training in de Rode Jongerengarde, een paramilitaire organisatie, vertelt Ryu. 'Op de universiteit is het niet anders. Daar heeft elke klas een compagniecommandant en de leider van het departement is een bataljonscommandant.'

Ondanks die militaristische opvoeding zijn de Noord-Koreaanse soldaten die tegen Oekraïne vechten niet goed voorbereid. Uit onderschepte papieren van een omgekomen soldaat blijkt dat de Noord-Koreanen er een dodelijke tactiek op nahielden: op een grove penschets is te zien hoe een van hen zich als aas moet tonen aan een Oekraïense drone, zo dat zijn collega's het ding kunnen neerschieten.

'De soldaten hadden geen idee dat ze naar Oekraïne zouden gaan', aldus Kwon Eun-Kyoung, directeur van het Network for North Korean Democracy and Human Rights. 'Ze kregen alleen de informatie dat ze in het buitenland gingen oefenen. Ook hun familie weet van niets.' De indoctrinatie is zo sterk dat soldaten liever zelfmoord plegen dan in handen van de Oekraïners vallen. 'De Zuid-Koreaanse krant *The Chosun Daily* sprak twee gewonde krijgsgevangenen. Een van hen vertelde dat hij zichzelf had opgeblazen als hij een handgranaat had gehad.'

Maar de soldaten vertelden ook dat het slagveld in Koersk nog altijd beter was dan hun leven in Noord-Korea, waar ze in de stad Samjion in vrieskou een gebouw voor Kim Jong-un moesten bouwen. Dat vonden ze zwaarder. Ryu herkent dat verhaal. 'In *no time* moeten er prestigegebouwen voor Kim Jong-un uit de grond worden gestampt. Soldaten zijn de klos en zijn daar met slecht materiaal dag en nacht mee bezig. Slapen doe je dan twee tot vier uur.' De slechte omstandigheden in Noord-Korea waren ook de reden waarom Kim Haneul in het buitenland wilde werken. 'Het is voor de gewone Noord-Koreaan de enige manier om op zoek te gaan naar een beter leven. Het is alleen lastig om toestemming te krijgen. Je moet tien jaar in dienst hebben gezeten, lid zijn van de partij en je familie moet al generaties lang goed liggen bij het regime. Loyaliteit is essentieel. Er zijn

handtekeningen van 24 ambtenaren nodig om weg te mogen. Al deze figuren moet je omkopen. Ook op andere momenten moet je smeergeld betalen.'

Kim vond geen beter leven in Rusland, maar belandde in de hel. 'We kregen nauwelijks slaap. We werkten van acht uur 's ochtends tot laat in de avond. Als een klus niet was afgerond, moest je tot zonsopgang zwoegen. Anders kreeg je minder of zelfs geen geld. Bouwvakkers uit andere landen maakten veel minder uren. Hoe slecht je je ook voelt, je moet blijven pushen, anders verdien je niets.'

De Noord-Koreanen kregen ook veel slechter betaald dan migranten uit Oezbekistan, Kazachstan en Vietnam. 'Wij kregen slechts acht procent van wat zij verdienden. Zij konden ook videobellen met familie. We pinkten stiekem een traan weg toen we dat zagen. Wij verlangden er enorm naar om een tekst- of voicebericht te kunnen sturen naar familie en geliefden, maar dat was niet mogelijk.'

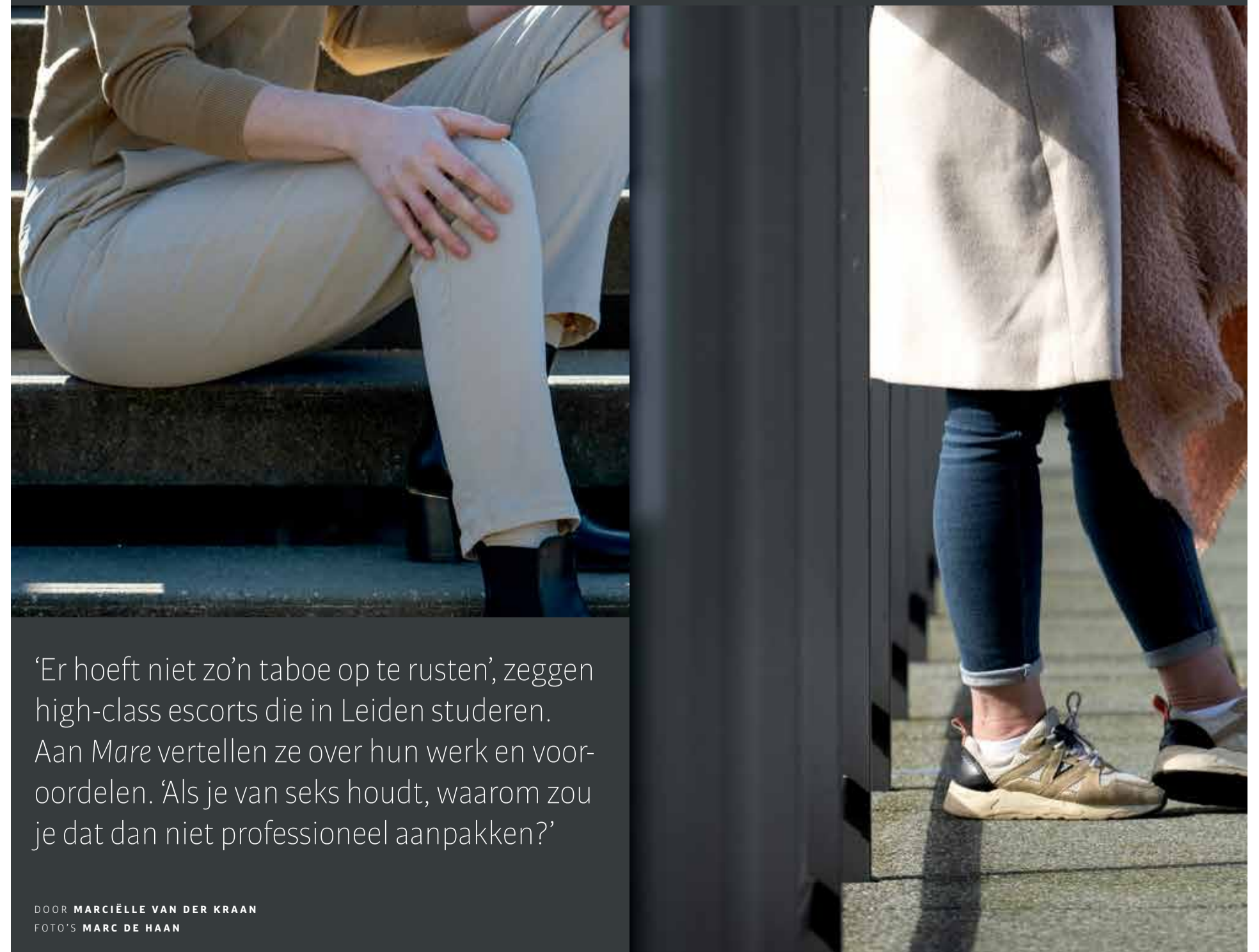
Toch opende de martelgang in Rusland zijn wereld. 'Ik wist niets van het leven in Zuid-Korea maar kreeg toegang tot een smartphone en leerde het land zo beter kennen. Door K-pop en andere cultuuruitingen raakte ik geïnspireerd: een beter leven is mogelijk. Via de Zuid-Koreaanse ambassade heb ik vervolgens asiël weten aan te vragen in het Zuiden.' Hij liet zijn vrouw in Noord-Korea achter en weet niet hoe het met zijn familie is.

Ryu sprak ooit met zijn oudere broer over het vluchten naar het Zuiden. 'Hij zei: "Als je dat doet, breng je ons leven in gevaar." Ik ben toch gegaan. Mijn familie werd al als slaaf behandeld. Veel dieper konden we niet zakken. Ik ging mijzelf vragen stellen over de situatie waarin we verkeerden en kwam tot de conclusie dat ik weg moest. Meer Noord-Koreanen moeten zichzelf die vraag stellen, want zoals Socrates zei: een niet onderzocht leven, is geen leven. 'Uiteraard mis ik mijn familie. Ik probeer ze niet te bellen, want als ik met ze praat kan ik niets veranderen. Nu richt ik me op mijn studie en het verder opbouwen van mijn leven in Zuid-Korea. Hier heb ik geleerd wat vrijheid echt betekent, en het is essentieel dat Noord-Koreanen die vrijheid ook gaan krijgen. Daarom blijven we onze verhalen vertellen over het regime in Pyongyang.'

Vrijdag 21 maart organiseert de Basis East Asia Committee een gesprek met twee andere gevluchte Noord-Koreanen: Lee Young-Hyeon en Lee Byung-Lim. Wijnhaven, 17:00 - 19:00 uur. Deze bijeenkomst is inmiddels uitverkocht

Ons (high-class)

dubbelleven

'Er hoeft niet zo'n taboe op te rusten', zeggen high-class escorts die in Leiden studeren. Aan *Mare* vertellen ze over hun werk en vooroordelen. 'Als je van seks houdt, waarom zou je dat dan niet professioneel aanpakken?'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO'S MARC DE HAAN

‘Het voelt niet eens als werk’

Bo* studeert criminologie in Leiden. ‘Wat maakt het nou uit of ik een prostituee ben of de bakker op de hoek?’

Tijdens mijn eerste studie ging ik vaak met een vriendinnetje stappen. Onze avonden leken nooit te eindigen, want we hadden het altijd gezellig met mannen. Op een avond dachten we: als we het toch zo leuk hebben, waarom dan niet voor geld? We studeerden allebei, extra cash was welkom. Na een stevig glas wodka hakten we de knoop door. Een week later zaten we bij Violet Escortservice. ‘Dat vriendinnetje had contact opgenomen met eigenaresse Zoë. Ik vond het prettig dat een vrouw de baas is van het bureau. Je wil niet dat een enge vent de boel voor je regelt. Ze is best streng, zowel voor ons als voor de klanten. Je moet minimaal hbo-niveau hebben, want je moet wel een beetje fatsoenlijk een gesprek kunnen voeren met de klant.

‘Mijn vriendin moest eerst afvallen voor ze mocht beginnen en zij was echt niet dik. Ze zat nog net twee weken aan een sapkuur, zó graag wilde ze het. Je moet de klanten wel iets te bieden hebben natuurlijk, niet dat je helemaal spekkie bent of helemaal onder de tattoos zit. Dan gaat niemand je boeken. ‘De eerste keer scheet ik dertig kleuren. Ik had geluk, want ik werd geboekt door een lieve man die wist dat het mijn eerste keer was en alle begrip had voor mijn zenuwen. Gelukkig was het ook nog geen boeking met van alles erop en eraan, waarbij je gelijk bdsm moet doen. We hebben eerst fijn gepraat en elkaar rustig leren kennen, waarna natuurlijk het belangrijkste onderdeel van de afspraak volgt.

‘Mijn meest bijzondere boeking was een cruise van een week op de Middellandse Zee met een leuke vent. Ik was zijn gezelschap en we hadden niet eens elke dag seks. Meestal zaten we lekker in het zonnetje op de boot, af en toe gingen we een dagje op pad. Het is toch geweldig als je helemaal verwend wordt en er ook nog voor betaald krijgt? Ik kreeg er 8000 euro voor.

‘Gemiddeld verdien ik tussen de 600 en 800 euro per week. Het geld gaat in mijn vakantiepotje. Daarnaast heb je vaak een superleuke avond, meestal met rijke mannen. Dus je krijgt regelmatig een tasje of schoenen cadeau, die verwennerij vind ik fantastisch.

‘Ik vind dit gewoon leuk om te doen, het voelt niet eens als werk. Als escort krijg je extra spanning in je leven, het geeft me ontzettend veel energie en vaak is de seks ook gewoon lekker. Het geld is eigenlijk meer een leuke bonus. Ik vind het geweldig om zoveel aandacht te krijgen van een man; je bent voor hem helemaal je van het. Ze doen zoveel moeite, dat is echt anders dan wanneer je een vriendje hebt.

‘Ik had tussendoor een vriendje dat niets van mijn werk wist. Technisch gezien ben ik in die relatie zo’n 180 keer vreemdgegaan. Het was bijna niet te combineren. Als ik bij hem was, zat ik steeds op mijn telefoon. Je moet reageren op een opdracht – anders gaat die naar iemand anders. ‘s Avonds ging ik regelmatig opgedoft de deur uit, en op een gegeven moment kon ik dat niet meer verkopen. Toen ben ik gestopt. Maar een maand nadat het uitging, smeekte ik Zoë of ik alsjeblieft weer mocht beginnen.

‘Behalve de vriendin met wie ik ben begonnen, weet alleen mijn neef van mijn dubbeleleven. Na twee flessen wijn heb ik het hem verteld, en hij reageerde superchill. Hij was niet eens verbaasd – logisch, want in mijn privéleven ben ik ook best losbandig. Het is fijn dat ik mijn geheim met hem kan delen. Als de rest van mijn familie het zou weten, zouden ze waarschijnlijk net zo relaxed zijn. Toch hou ik het voor mezelf, want je weet nooit waar die informatie belandt.

‘Het liefst zou ik van de daken schreeuwen dat ik high-class escort ben, maar ik ben bang voor de reacties. Vroeger wilde ik de politiek in, maar dat kan natuurlijk niet meer. Dat vind ik zo krom: wat maakt het nou uit of ik een prostituee ben of de bakker op de hoek? We betalen allemaal belasting. Ik zou mensen zo graag laten zien dat dit werk helemaal niet gek is. Er hoeft niet zo’n taboe op te rusten.

‘Mensen denken vaak dat dit werk gevaarlijk of vies is, maar ik heb nooit problemen met klanten gehad. In al die jaren heb ik me maar één keer een beetje onveilig gevoeld. Dat was bij een man van islamitische afkomst. Hij wilde alleen maar seks, zonder het lulverhaal eromheen. Op een gegeven moment legde hij tijdens de seks ineens een doekje over mijn hoofd. Ik dacht echt: wat ben je aan het doen? Ik heb Zoë meteen verteld dat ik me niet chill voelde en die klant is niet meer teruggekomen. ‘Als er ook maar één klacht over een klant binnenkomt, is het meteen klaar. Je moet altijd bij Zoë inchecken wanneer je binnenkomt en uitchecken wanneer de afspraak is afgelopen. Als je daarna niet binnen één minuut je telefoon opneemt, heeft ze nog net niet de politie gebeld.

‘Inmiddels doe ik dit werk al acht jaar, met een pauze toen ik een relatie had. Toen ik begon volgde ik een studie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Die studie heb ik inmiddels afge maakt en nu werk ik én studeer ik criminologie in Leiden. ‘Het is goed te combineren met mijn studie, want ik heb geen vaste werktijden. Het is vaak ‘s avonds, maar als ik geen college heb, neem ik soms ook overdag een boeking aan. Het is de perfecte bijbaan tijdens je studie. Ik zou dit het allerliefst full-time voor de rest van mijn leven blijven doen, maar dat kan natuurlijk niet. Mannen rijpen als een goede fles wijn, maar vrouwen meestal helaas niet. Ik sport veel en probeer mezelf een beetje knap te houden, dus hopelijk blijft deze fles wijn nog even goed. Als ik dit tot mijn veertigste kan blijven doen, teken ik ervoor.’

* De namen Bo en Lynn zijn gefingeerd omdat beide studenten graag anoniem willen blijven. Hun namen zijn bekend bij de redactie

‘Er wordt onterecht op ons neergekeken’

Lynn* studeert filosofie. ‘Wat ik nooit had verwacht, is dat je niet bij elke boeking seks hebt.’

Ik ben pas eind november begonnen als high-class escort. Drie jaar lang zat ik in een relatie met een narcistische man, waarin ik constant over mijn grenzen heen ging. Toen het uitging, besloot ik eindelijk echt te gaan leven. Dan denkt iedereen: oh, die is toen meteen helemaal losgeslagen. Maar ik was altijd al open-minded en nieuwsgierig naar wat op seksueel gebied mogelijk was. Daarnaast vind ik het ook wel lekker om tegen de standaard normen en waarden aan te trappen. ‘Eerst belandde ik in de swingerswereld, waar ik veel heb geëxperimenteerd. Daar merkte ik hoe respectvol mensen kunnen zijn. Ik heb mijn grenzen leren kennen en ontdekte dat ik seks heel leuk vind. Dus waarom zou ik dat dan niet professioneel aanpakken? Ik werd meteen enthousiast van dit idee. Sollici-

teren vond ik wel heel eng, want je komt toch in een onbekende, geheimzinnige wereld. Ben ik wel high-class genoeg? Hoe moet ik lopen? Hoe gedraag ik me?

‘Bij twee bureaus werd ik niet aangenomen. Bij het ene omdat ik te weinig beschikbaar was, bij het andere omdat ik niet de juiste uitstraling zou hebben. Zoë was wel meteen heel enthousiast. ‘Ik heb nog nooit iets zo eng gevonden als mijn allereerste keer. Een man had mij uitgekozen als cadeautje voor zijn verjaardag. We zijn eerst gaan borrelen in het restaurant van een hotel en op een gegeven moment zijn we naar boven gegaan en begon het feestje. Dat ging eigenlijk heel erg vanzelf. Ik ontdekte meteen dat dit heel goed bij mij past.

‘Rollenspellen vind ik ook heel leuk. Het heeft wel iets om in de fantasiewereld van een ander te duiken. Zo moest ik ooit doen alsof ik bijles nodig had voor een examen economie. Ik kreeg zelfs een heel script. Op een gegeven moment legt de docent me uit wat meerwaarde betekent: een blouse met een knoop erop is meer waard dan een blouse zonder knoop. ‘Maar wat als ik een knoopje losmaak, heeft de blouse dan niet juist meer waarde?’ vraag ik dan. ‘Als jij mij dan 50 euro geeft, maak ik een knoopje los.’ En zo krijg ik voor elke handeling steeds 50 euro: knoopje los, hand onder het rokje, blouse uit, korte kus en ga zo maar door.

‘Wat ik nooit had verwacht, is dat je niet bij elke boeking seks hebt. Het is maar net wat de klant zelf wil. Ik werd een keer voor twee uur geboekt samen met nog een dame, die voor vijf uur was geboekt. Die man wilde graag licht worden gekleinerd. Hij had een verhaal getypt dat ik moest voorlezen en de andere dame moest uitvoeren. Hij was in dit verhaal het enige jongetje van de klas dat door alle meisjes werd geplaagd. De kleren gingen uit, maar de lingerie bleef aan. We hebben geen seksueel contact gehad, niet eens gezond, maar eigenlijk alleen maar een beetje halfnaakt gestoeid op het bed en zijn toen weer naar huis gegaan.

‘Ik doe dus echt van alles, maar vooral ontmaagdingen vind ik heel bijzonder. Je mag iemand leren hoe alles bij een vrouw werkt. Dan komt de coach in mij naar boven. Het is iets moois wat je iemand kunt meegeven en hopelijk loopt hij daarna zelf verzekerder de deur uit.

‘Het soort mannen dat ik tegenkom in dit werk is best gevarieerd. Sommigen hebben heel veel geld, maar anderen sparen hier echt voor. De rijke zakenmannen hebben vaak gewoon een vrouw en kinderen thuis. Ik heb daar geen oordeel over, maar ben er wel nieuwsgierig naar en dan hebben we er gewoon een gesprek over.

‘Ik doe ongeveer twee of drie boekingen per week. Dat levert me zo’n 3000 euro op per maand. Van dat geld betaal ik onder meer mijn studie. Ik studeer filosofie. Ik merk dat ik in mijn gesprekken met klanten ook altijd op zoek ben naar de diepere laag.

‘Zelf date ik er ook gewoon nog naast. De mannen van mijn werk kan ik niet zelf uitzoeken en ik vind het belangrijk om dat wel te kunnen doen. Ik ben nu met iemand aan het daten en ik heb hem verteld over mijn werk. Hij heeft er begrip voor.

‘Familie en vrienden weten ook dat ik dit doe. Ik wilde het graag vertellen, want ik ben er heel enthousiast over en heb er niet voor niets voor gekozen. Mijn vader is er wel oké mee, maar het contact met mijn moeder verloopt helaas stroef, daar baal ik van. Ik wil haar graag uitleggen waarom ik dit ben gaan doen, maar ze staat er niet zo voor open. Mijn zusje is heel bezorgd. ‘Ik vind de bezorgdheid misplaatst. Er wordt te veel neergekeken op escortdames. Als een vrouw van seks houdt, wordt ze gelijk bestempeld als laag. Of ze zou het niet uit vrije wil doen, maar wordt gedwongen. Het zijn vooroordelen over prostitutie die zo onterecht zijn. Alsof ik alleen maar criminelen zou tegenkomen. Het zijn vaak heel zachtzinnige, lieve mannen met wie ik afspraakjes heb.

‘Toch wil ik dit niet de rest van mijn leven doen, ik ga dit maximaal twee jaar doen. Daarna zou ik graag kinderen willen en een huisje-boompje-beestje-leven beginnen. Maar voorlopig ben ik nog even op ontdekkingsreis.

‘Dit werk heeft me zelfverzekerder gemaakt, vooral over mijn lichaam. Seks is weer iets leuk geworden. Ik voel me heel erg vrouw en het belangrijkste: ik heb de grenzen kunnen vinden in mijn grenzeloosheid. Zo, zie je gelijk dat ik filosofie studeer.’

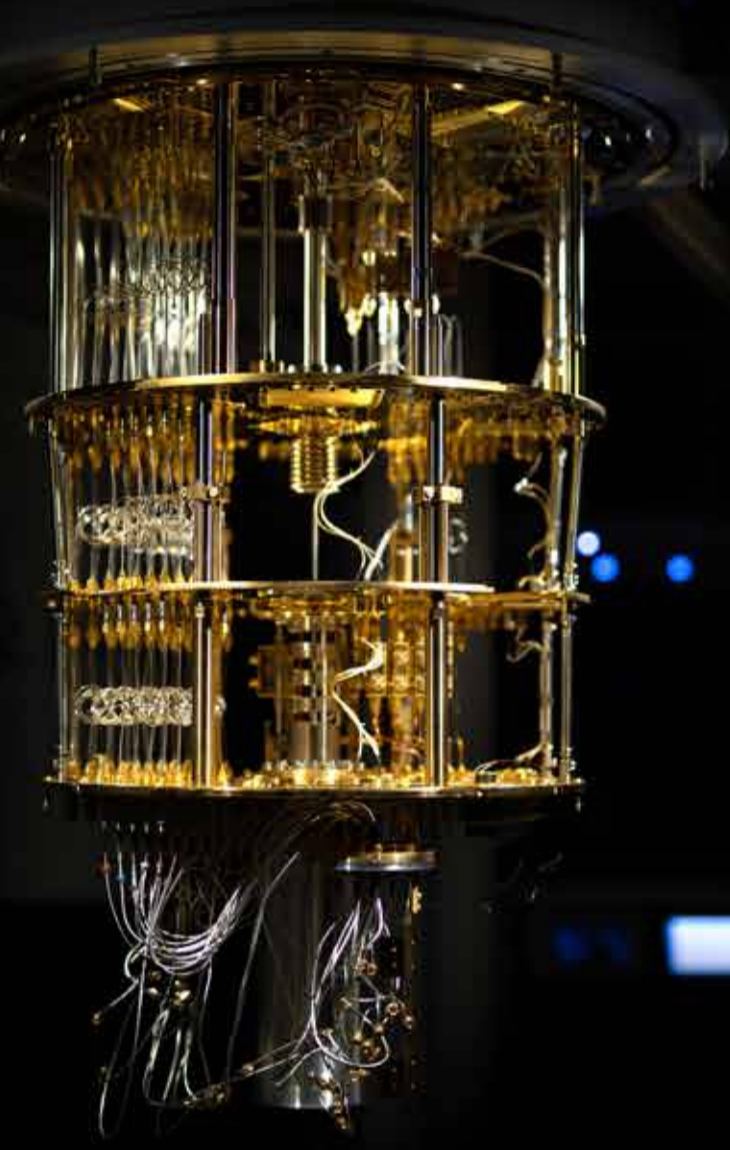
Sekswerkers zijn minder zichtbaar

Hoeveel mensen in Nederland in de prostitutie werken, is niet exact te zeggen. Dat komt onder andere doordat steeds meer sekswerkers ervoor kiezen om thuis te werken, wat hen minder zichtbaar maakt. Naar schatting zijn er in Nederland tussen de 25.000 en 30.000 mensen actief in de prostitutie.

Boter-kaas-en-quantum

De quantumcomputer gaat een revolutie ontketenen. Natuurkundige Evert van Nieuwenburg wil mensen daar vast aan laten wennen. 'Je moet intuïtie ontwikkelen en leren denken over verstrengeling.'

DOOR VINCENT BONGERS

Op het bureau van Evert van Nieuwenburg ligt een houten boter-kaas-en-eieren-spel. Er is alleen iets vreemds aan de hand met deze versie van de klassieker. De rondjes en de kruisjes zijn schuin doorgezaagd, zodat er ook halve rondjes en kruisjes kunnen worden gelegd. De universitair docent computationele natuurkunde bedacht deze variant omdat hij aan het eenvoudige spel een scheut quantumtheorie wilde toevoegen die voor de nodige complicaties zorgt. 'Het standaardspelletje is nogal saai, omdat iedereen met enige ervaring altijd gelijk speelt', zegt Van Nieuwenburg. 'In deze versie zitten in de spelregels quantumeffecten verstoppt. Je mag per beurt twee kruisjes of rondjes neerzetten: dat is een verwijzing naar superpositie. 'Heel kleine deeltjes, bijvoorbeeld elektronen, hebben de eigenschap dat ze op meerdere plekken tegelijkertijd kunnen zijn, of meerdere toestanden tegelijkertijd kunnen hebben. Denk aan het bekende gedachte-experiment van Schrödingers kat in de doos: die kan zowel levend als dood zijn, of wakker of slapend, het kan van alles zijn. Dat is een fundamentele eigenschap van quantumdeeltjes.' Een ander kenmerk is verstrengeling. 'Als je twee of meerdere quantumdeeltjes hebt, dan kunnen die een bepaalde toestand met elkaar delen. De toestand van het ene deeltje, kun je niet meer los zien van het andere. In ons spel kun je op een plek met een half kruisje en een half rondje staan. Als de ene plek een rondje blijkt, dan moet de ander een kruis worden. Op 14 april, 'Wereld-quantumdag, organiseren we een online toernooi. Het is niet alleen voor kinderen. Studenten en promovendi spelen het bijvoorbeeld ook. Opvallend is dat quantumdeskundigen niet automatisch goed zijn in het spel.' Van Nieuwenburg ontwikkelde de upgrade van boter-kaas-en-eieren omdat hij mensen wil laten kennismaken met de komst van de quantumcomputer en de revolutie die dat gaat ontketenen. Donderdag geeft hij er een lezing over in het Gorlaeus. 'Door het spelen van dit spel,

maar ook bijvoorbeeld quantumdammen, waar je halve witte en zwarte stenen in een vlak kunt plaatsen, leer je denken over verstrengeling. Zo ontwikkel je intuïtie voor quantum.' Een quantumcomputer werkt anders dan een klassieke computer waar de kleinste informatie-eenheid de bit, de waarde 0 of 1 heeft. De quantumcomputer rekent echter met qubits, die de waarde 0 én 1 hebben. 'Dat is die superpositie. Je kunt dus zeggen: als mijn elektron hier is, dan interpreteer ik dat als een 0 en als hij ergens anders is, is het een 1. Je maakt dus gebruik van de quantum-eigenschappen om berekeningen te doen. 'Het soort vraagstukken dat een quantumcomputer goed kan oplossen is bijvoorbeeld de kortste route tussen steden bepalen. Dat is geen probleem voor een reguliere computer als het om een beperkt aantal steden gaat, maar als het om 10.000 steden gaat wordt het ingewikkeld. Een reguliere computer moet elke route individueel berekenen, een quantumcomputer niet.' Quantum kan bepaalde sectoren een flinke boost geven. 'Dan moet je denken aan het ontwikkelen van nieuwe materialen en medicijnen. Bij drug design moet je heel veel berekeningen doen over hoe eiwitten op andere eiwitten aansluiten. Dat zijn problemen waarvan we denken dat de quantumversie van het algoritme ze sneller oplost.' Een ander punt is de impact die quantumcomputers zullen hebben op cybersecurity. 'Quantum heeft helaas vaak nog steeds een beetje een eng imago. In de media zie je veel berichtgeving over quantumcomputers die wachtwoorden kraken. Het is ook zeker zo dat ze encryptie, die is gebaseerd op een wiskundig probleem waar klassieke computers ontzettend lang over doen, gaan veranderen. Maar er zijn ook problemen die quantumcomputers niet sneller oplossen dan reguliere computers. Als we onze cryptografie daarop baseren, heb je aan een quantumcomputer niks. Deze alternatieven noemen we *post quantum cryptography*.' Quantumcomputers zijn er al, maar ze zijn nog lang niet effectief. 'Alles wat een deeltje verstoort, of het nou

een tram is die een kilometer verder langsrijdt of een zuurstofatoom dat er tegenaan knalt, zorgt ervoor dat die quantumtoestand verloren gaat. Je moet er dan ook voor zorgen dat je zo'n quantumstelsel isoleert van de buitenwereld. Daar zijn zeer koude temperaturen voor nodig, 270 graden onder nul, want dan staan moleculen vrijwel stil en heb je geen last van trillingen.' Bij kleine deeltjes heb je ook heel veel last van ruis. 'Om dat op te vangen, moet je aan foutcorrectie doen, daar zijn hele protocollen voor. Het gevolg is dat er extra qubits voor nodig zijn. Dus uiteindelijk heb je een apparaat met 60 qubits, maar zijn 59 daarvan nodig om alles stabiel te houden.' Qubits kunnen bijvoorbeeld atomen of fotonen zijn, maar ook het Majorana-deeltje is een mogelijkheid. 'Dat is een zogenoemde topologische qubit en is theoretisch als je het systeem goed genoeg zou maken - ongevoelig voor ruis.' Microsoft maakte in februari bekend de eerste Majorana-processor te hebben ontwikkeld. Van Nieuwenburg is enigszins sceptisch. 'Het lijkt erop dat er een stap is gezet, en dat is een goede ontwikkeling, maar ik denk niet dat het de doorbraak is die de persvoorlichting van Microsoft ervan maakt. Als ze echt een volledig topologische qubit hebben ontwikkeld was er veel meer ophef over geweest.' Over het desbetreffende artikel in *Nature* over Microsofts ontdekking wordt door experts nog volop gediscussieerd. Van Nieuwenburg durft niet in te schatten wanneer de eerste efficiënte quantumcomputer er zal zijn. 'Er zijn echter steeds doorbraken die we eigenlijk pas later hadden verwacht. Ik zou het dan ook niet raar vinden als het toch ineens iemand lukt om een effectieve topologische qubit te bouwen.'

Evert van Nieuwenburg, 'Klaar voor Quantum?' donderdag 20 maart 2025, 19:45 - 21:30 uur. Collegezalengebouw, Einsteinweg 57. Speel het spel op tictaetoe.com

Dse-leider Rob Jetten spreekt de stakers toe op de Leidse Garenmarkt. Foto Taco van der Eb

Waarom ik staakte in stilte

Ook universitaire bestuurders liepen – na de nodige bedenkingen – voorop bij de staking en lieten zelfs vooraf geformuleerde out-of-office-replies rondsturen. Maar zij hebben andere belangen dan de stakende docenten, vindt Fenna Poletiek.

Maandag 10 maart zat ik aan mijn bureau. Op mijn scherm rolde een reeks gelijklopende out-of-office-replies voorbij met uitleg waarom 'ik' boos was. Die uitleg was door het bestuur eerder gestuurd naar de medewerkers voor kopiëren en plakken in hun out of office. Nu ben ik toch al het type dat het liefst in een onzichtbaarheidsmantel in protestoptocht meeloop, maar deze voorgeschreven template van mijn motivatie voor de acties knaagde eerder aan mijn ideaal van (academische) vrije meningsuiting dan dat het mij aandreef de straat ervoor op te gaan. De lol was eraf. Ik ging aan het werk. Nog eerder was er al wrijving geweest tussen de medewerkers en de universiteit over deze staking. Aanvankelijk eiste het bestuur namelijk dat verplicht onderwijs, dat door de staking niet door kon gaan, later door docenten moest worden ingehaald. Daar waren de docenten en de vakbonden het niet mee eens, want staken is per definitie 'tijdelijk geen werk verrichten voor je werkgever'. De boosheid dreigde zich dus even richting

'Het bestuur staakte ook voor de communicatieadviseurs die onze antwoorden formuleerden'

de werkgever zelf te keren, zoals gebruikelijk bij stakingen. Maar de universiteit herstelde snel de alliantie met de medewerkers door de boosheid 'eensgezind tegen het regeringsbeleid' van zichzelf af te buigen. In de oproep aan wie het verkeerd had begrepen, vlak voor de stakingsdag, werd overigens nog niet expliciet helder of je nu wel of niet geacht werd het verzuimde onderwijswerk in te halen. Het bestuur mailde: 'Er bereiken ons signalen dat het bericht over de staking van 10 maart aanstaande, dat wij via de instituutbesturen aan jullie hebben verstuurd, niet overal goed is ontvangen. Daarom verduidelijken we graag: het faculteitsbestuur staat voor iedereen recht om te staken en steunt de stakingen volledig. 'We willen graag samen met jullie onze stem laten horen tegen het regeringsbeleid en voor ogen houden waarom deze staking wordt georganiseerd: het enorme maatschappelijk belang van wat we als universiteiten via ons onderwijs en onderzoek bijdragen aan de samenleving. We kijken uit naar een groots en eensgezinde actiedag op 10 maart aanstaande.' De aangereikte out-of-office template voor 10 maart luidde als volgt:

'Beste afzender,

Vandaag ben ik niet aan het werk – niet voor een pauze, maar om op te komen voor de toekomst van het onderwijs. De voorgestelde bezuinigingen bedreigen de kwaliteit, toegankelijkheid en impact van onze universiteiten. Onderwijs is geen kostenpost; het is een investering in onze toekomst. Daarom staken we vandaag – voor onze studenten, voor onderzoek en onderwijs, en voor een sterke academische gemeenschap. Ik zal zo snel mogelijk na de staking op je e-mail reageren. Omdat kennis belangrijk is.'

Omdat ook ik wetenschappelijk onderwijs en onderzoek een groot goed vind, was ik aanvankelijk van plan geweest om wel dege-lijk 'een pauze' van mijn werk te nemen. Sterker: ik wilde het werk neerleggen, en daarmee de tegenstander benadelen. Zo kon ik druk uitoefenen om mijn zin te krijgen. En mijn zin is: geen bezuiniging op de mensen die het wetenschappelijk onderwijs maken, geven, en onderzoek doen. Het bestuur van de universiteit liep voorop in de optocht voor haar zin. Die is: géén korting op haar budget. Uit dat budget worden immers al die docenten en onderzoekers betaald. Maar nog veel meer, zoals de communicatieadviseur die stakers op de been brengt en hun out-of-offices formuleert, de *impression managers* die de reputatie van de universiteit naar buiten toe onderhouden, de internationaliserings-, onderwijs-onderzoek- en andere beleidsmedewerkers. De crisismanagers die hoogleraar-bestuurders bijstaan - of juist bestrijden - die te lang in vrijheid hun gang mochten gaan en uiteindelijk in de problemen raakten. Grafisch ontwerpers die strategische plannen voor de toekomst glossy illustreren. Externe adviseurs bij integratie-ontsporingen. Cursussen voor academisch inspirerend leiderschap, en juristen die klachten en claims onschadelijk maken. In-the-office deed ik mijn eigen staking. In de delijke taal waarschuwde ik de minister tegen bezuinigingen op wetenschappelijk kapitaal, onafhankelijk onderwijs en onderzoek, in een wereld met Trump. Maar ik vond het best als hij wat wilde snijden in de lagen eromheen.

Fenna Poletiek is universitair docent cognitieve psychologie bij de Universiteit Leiden

Past de academie werkelijk nog langer een onpartijdige blik als het over Gaza gaat? Laten we ons niet verstoppen achter de vermeende heiligheid van academische vrijheid, betoogt **Geert-Jan Kroes**.

Leidse studenten en medewerkers onderbreken tijdens een 'walk-out' hun colleges uit protest tegen de universitaire banden met Israël, mei 2024. Foto Taco van der Eb

Laten we in vredesnaam een standpunt innemen

In *Mare* van 20 februari haalt Sense Jan van der Molen hard uit naar pro-Palestina-activisten, die volgens hem bijdragen aan een angstcultuur voor Joodse studenten aan onze universiteit ('Angstcultuur aan de academie is onacceptabel', *Mare* 19, 20 februari). In zijn opiniestuk doet hij nogal wat ongenueanceerde uitspraken. 'There is only one solution: intifada revolution' wordt via een geheel vrije eigen associatie verbonden met een roep om een soort van 'Endlösung' en ook geassocieerd met terreur, die bij een revolutie zou horen. De slogan 'From the river to the sea' zou mikken op het einde van de staat Israël. Als iemand zou zeggen 'Israël heeft ook oorlogsmisdaden gepleegd in Gaza' is de reactie van Van der Molen, die lid was van het universitaire 'Kernteam Academische Vrijheid': 'Dat zou kunnen, en dat moet worden uitgezocht.' Werkelijk? Kan het zijn dat een Leidse hoogleraar daar dan geen geïnformeerde mening over heeft? Verder is de angstcultuur volgens Van der Molen allemaal te wijten aan docenten voor wie activisme een doel op zich zou zijn, want op zich is het best te begrijpen dat 'studenten vatbaar zijn voor (simplistisch) idealisme'. Tja. Ik raad Van der Molen, en alle andere leden van onze academische gemeenschap, aan om het boek *Israël-Palestina* te lezen, geschreven door Derk Walters, voormalig NRC-correspondent. Een paar feiten hieruit: ja, Israël is volgens het geldende internationale recht een legitieme staat. Maar al in 1947 kreeg de Joodse bevolking met Israël door de Verenigde Naties, onder sterke Amerikaanse druk, proportioneel veel meer land toebedeeld van Palestina dan de oorspronkelijke bevolking. En volgens het geldende internationale recht hoort Israël in geen enkel opzicht aanwezig te zijn op bijvoorbeeld de Westoever van de Jordaan.

Al het geweld dat Israël daar gebruikt is in feite terreur, er hoort daar geen Israëlische politie te zijn en geen Israëlisch leger. En er zijn verschillende manieren om tegen de slogan 'From the river to the sea' aan te kijken. Veel idealistische pro-Palestijnse activisten bepleiten dat het oorspronkelijk verdeelde Palestina wordt omgevormd naar één gemeenschappelijke Joods-Palestijnse staat, waarin Joden en Palestijnen in vrede samenleven. Ja, er zijn ook activisten die pleiten voor de oude situatie, en het einde van Israël willen, maar alle pro-Palestijnse activisten in dit kamp plaatsen is domweg een anti-Palestijns frame. En er zijn trouwens ook veel Israëlische die willen dat er een groot Israël komt van de zee tot de rivier. Tot dit kamp behoort onder andere Netanyahu en daar hoor je zelden een autochtone Nederlander over. In de Westerse wereld zijn wij op allerlei manieren bevooroordeeld over dit conflict. Veel mensen weten niet dat er zowel orthodoxe christenen als orthodoxe joden zijn die menen dat de Messias (terug of voor het eerst) op aarde zal komen als gebieden waaronder de Westoever valt weer bewoond worden door Joden. Zij vinden dat het hele 'Bijbelse land' aan de Joden behoort. Veel autochtone Nederlanders zijn geneigd om Israël te zien als een 'bastion van westerse beschaving in een barbaarse regio'. Na alles wat er in Gaza gebeurd is, denk ik: werkelijk? De 'juridische blik' vindt dat het internationaal recht bepaalt wat wel en niet mag. De postkoloniale blik ziet Israël als een koloniaal project op grondgebied van de Palestijnen. Elke westerling zou moeten inzien dat dit ook kan gelden als een legitiem standpunt, waarbij bewoners van andere werelddelen kunnen menen dat het ontstaan van de huidige situatie mede te

'Hoe kan het dat een hoogleraar hier géén geïnformeerde mening over heeft?'

wijten is aan de Holocaust, waarvoor de verantwoordelijkheid primair bij het Westen berust. Dan nu een belangrijk punt dat ik wil maken: hoe zouden mensen met een Arabische of moslimachtergrond zich voelen op onze universiteit, en in ons land? Voelen zij zich veilig onder alle bevooroordeeldheid die wij aan de dag leggen, door niet in beweging te komen? In Gaza staan weinig gebouwen nog overeind, zijn de afgelopen anderhalf jaar vijftigduizend mensen gedood en er is sprake van scholasticide: Palestijnse universiteiten zijn verwoest. Heeft onze universiteit zich al uitgesproken over de wenselijkheid om nu een einde te maken aan alle samenwerkingen met Israëlische instellingen, bij wijze van protest? Of blijven we volhouden dat dit in strijd is met de 'academische vrijheid', want daar hoort bij dat we met iedereen moeten kunnen samenwerken, en dat is heilig? Waarom spreekt Van der Molen zich daar niet over uit?

De actie van Hamas op 7 oktober 2023 was een oorlogsmisdad, en die verheerlijken is fout, zoals Van der Molen terecht stelt. Echter, Israël heeft daar een veelvoud van oorlogsmisdaden tegenovergesteld, en wat doen we daaraan? Terwijl er sprake zou moeten zijn van een bestand zijn er in de nacht van 17 op 18 maart massale Israëlische luchtaanvallen op Gaza geweest, waarbij meer dan vierhonderd Gazanen omkwamen. De Israelische premier vermeldde dat vooraf advies was gevraagd bij de vs. Doet internationaal recht er nog toe, of leeft de wereld inmiddels onder Amerikaans recht? Bij dit conflict is het onvermijdelijk dat de emoties hoog oplopen bij bevolkingsgroepen die zich op basis van religie of afkomst extra betrokken voelen. Dus graag ook wat meer begrip voor Palestijnen, mensen met een Arabische afkomst en moslims. Nogmaals: hoe zouden zij zich voelen bij wat zij op het journaal zien, terwijl Nederland en de Universiteit Leiden werkeloos toekijken? Voelen zij zich gezien? Laten we in vredesnaam als universiteit een standpunt gaan innemen over samenwerkingen dat niet alleen berust op de vermeende heiligheid van de academische vrijheid, want die behoort ook zijn beperkingen te hebben. Wij horen te stoppen met samenwerkingen met Israëlische instellingen om helder te maken waar we voor staan. Hiervoor haal ik graag bisschop Desmond Tutu aan, die stelde dat kiezen voor neutraliteit in situaties van onrechtvaardigheid neerkomt op de kant kiezen van de onderdrukker. Welke positie neemt onze universiteit in?

Geert-Jan Kroes is hoogleraar scheikunde. Hij schrijft dit stuk op persoonlijke titel

Waarheidsvinding en activisme gaan niet samen

De academische gemeenschap moet haar prioriteiten op orde hebben en snappen dat wetenschap geen vehikel is om politieke standpunten door te drukken, vindt **Sense Jan van der Molen**.

De twee reacties op mijn opiniestuk ('Angstcultuur aan de academie is onacceptabel', *Mare* 19, 20 februari) riepen gemengde gevoelens bij me op. Voldoening, omdat we nu eindelijk discussie voeren over een belangrijk onderwerp. Maar ook verbazing, omdat de auteurs de feiten die ik opbreng wegzetten als 'anekdotisch bewijs en aannames' ('Protest hoort juist bij praesidium libertatis', *Mare* 20, 6 maart) en mijn open blik in twijfel trekken ('De echte angst heerst bij pro-Palestijnse studenten', idem). Dat steekt mij extra omdat ik wel degelijk heb gesproken met activistische collega's, onder meer tijdens de dialoog van het Kernteam Academische Vrijheid waarvan ik lid was. Open discussie is essentieel in onze pogingen tot waarheidsvinding. In dat kader woonde ik op 3 maart (dus voor het lezen van beide reacties) de boekpresentatie van de Palestijnse journalist Sami al-Ajrami in het

ven te getuigen? Het is kenmerkend voor een angstcultuur. Helaas is alles wat ik in mijn stuk noemde echt gebeurd (en dat was prima te verifiëren). Achtervolgving op de EUR? Er zijn gewoon beelden, gefilmd door een gebelende student. Vernieling en geweld op de UVA? Idem. *Deplatforming* door pro-Palestina-activisten? Afgelopen week nog werden lezingen van de Libanees-Syrische Rawa Osman onmogelijk gemaakt in Maastricht en Nijmegen, in het laatste geval onder aanvering van een lokale universitair docent. Sociaal onveilige situaties? Zie een artikel in *Mare* ('Dat protest was eng', zeggen Joodse studenten: 'Ik kon alleen maar denken: ik moet hier weg', 16 november, 2023) en het rapport van Sapir en Klueveld waaruit blijkt dat 63 procent van de Joodse en Israëlische respondenten zich onveilig voelt op een Nederlandse universiteit; zestien procent meldt openlijke vijandigheid, intimidatie of opzettelijke uitsluiting vanwege hun Joodse identiteit. En hoe zit het met de slogan 'From the river to the sea...'? Een grote meerderheid van de Tweede Kamer vindt het een geweldsoproep. De enige partij die de leus bezigt, Denk, gebruikt daarbij afbeeldingen waarop de staat Israël van de kaart is verdwenen. Het is allemaal niet zo onschuldig als Augusteijn ons voorhoudt. Het is fascinerend hoe beide auteurs mij verwijten te polariseren om dat vervolgens zelf te doen. Zo ben ik iemand met een 'collaboratiementaliteit' (?) die 'een kwaadaardig beeld schetst'. Daar herken ik me eerlijk gezegd niet in. Ook bagateliseer ik het (helaas oplaaiende) grootschalige Israëlische geweld nergens, terwijl Students for Palestine het Hamas-geweld wel aantoonbaar verheerlijkte. Waar ik blijkbaar slechts een 'subjectieve angstveraring' van Joodse studenten en docenten beschreef, leven de pro-Palestina-activisten volgens Augusteijn pas echt in angst. Het feit is echter dat zij enorm veel ruimte krijgen: activistische, eenkennige bijeenkomsten worden gewoon toegestaan, in strijd met de huisregels. Universitaire bestuurders waren zelfs bereid met gemaskerde demonstranten te praten. Dat de beveiliging of politie uiteindelijk in actie komt bij illegale bezetting, intimidatie of vernieling is volkomen begrijpelijk. Mensen worden dan niet aangepakt op hun mening, maar op hun gedrag. Om een respectvol debat te garanderen, dienen we ons aan de afgesproken regels en wetten te houden. Ik heb al meermaals horen zeggen: 'Ik ben wetschapper geworden, omdat dat de beste manier was om mijn activisme vorm te geven.' Ook Arnout van Ree staat zich voor op zijn activisme. Maar wetenschap is bedoeld voor waarheidsvinding, via observatie, ratio en discussie. Dat is ook waar de burger voor wil betalen. Wetenschap is geen vehikel om een bepaald politiek standpunt met een autoriteitsargument door te drukken. Het zou goed zijn als wij als academische gemeenschap bij onszelf te rade gaan over onze prioriteiten. We leven momenteel in een tijdsgewricht waarin het debat en de intermenselijke tolerantie het moeilijk hebben. Laten wij niet de route van Amerika inslaan en het gesprek levend houden, met respect voor mensen van elke mening en komaf.

Een man met keffiyeh beet me toe: 'Je bent een vuile hond!'

Lipsius bij. Vooral om uit eerste hand te horen hoe vreselijk de situatie is voor de Gazanen (en die is vreselijk), maar ook om de sfeer te proeven tijdens zo'n bijeenkomst. Na een inleidend interview was er gelegenheid voor vragen. Ook ik kreeg de kans. Ik bedankte al-Ajrami en betuigde steun aan de slachtoffers, maar noemde ook 7 oktober en vroeg of de Gazanen niet beter af zouden zijn zonder Hamas. Al tijdens het stellen van de vraag ontstond er onrust. Het antwoord van al-Ajrami ging vooral over Israël - niet over Hamas - en werd gevolgd door enthousiast geklap van de hele zaal, wat bij eerdere vragen niet was gebeurd. Iets soortgelijks gebeurde bij mijn Israëlische buurvrouw. Na afloop beet een man met keffiyeh me toe: 'Je denkt misschien dat je heel hoogstaand bent, maar je bent gewoon een hond, je bent een vuile hond!' Dat van die hond herhaalde hij nog een paar keer. Waarom vertel ik dit? Omdat het zo duidelijk het verhaal van de twee anonieme stemmen in mijn betoog bevestigt (Joost Augusteijn telt er één en maakt daar een heel punt van). Beseffen beide auteurs wel waarom mensen niet openlijk dur-

Sense Jan van der Molen is hoogleraar natuurkunde en oud-lid van het Kernteam Academische Vrijheid. Hij schrijft dit opinie-stuk op persoonlijke titel

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs, 11 leerlingen.** Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 4 havo. *Nederlands, spelling, 2 vwo. *Mbo-student, niveau 4, rekenen. **Leiden-Zuid, *5 leerlingen** basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel

Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Feministisch magazine OPZIJ – gevestigd in Leiden – zoekt student/medewerkers voor **journalistieke bijdragen**, dagelijks, wekelijks, maandelijks. **Als (goede) bijverdiensite.** Studeer je Nederlands, journalistiek, politologie? Schrijf je graag? Reageer, met motivatie, naar redactie@opzij.nl

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor en Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiende woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129. 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofdreductie:

Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:

Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcille van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastian van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Eise van der Steeg

e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Marieke Nolten (stagiair)
Andrew Vanderleek (stagiair)

Medewerkers:

Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Lisa Boshuizen | Joesette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de Jong | Pol Koopman | Henrik Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl
Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk:

Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties:

Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, Telefoon 023 – 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:

Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldin Emar | Rosanne Hertzberger | Zoé van Litsenburg | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

Barhangen met bier, biologie en een quiz

Wie meer wil weten over queergedrag in de natuur en gender-swapping garnalen kan naar de kroeglezingen van Biology on Tap.

DOOR ANDREW VANDERLEEK

Het is druk in café Leidse Lente. Zo'n vijftig mensen zitten tussen hangende planten en vintage radio's en wachten op wetenschap. 'Wij geloven dat wetenschap leuk, boeiend en toegankelijk moet zijn voor iedereen', legt de gastvrouw van Biology on Tap uit. 'En daarom hebben we het naar de kroeg gebracht.' Biology on Tap is geen typische wetenschappelijke lezing. Het is een levendige, informele reeks lezingen in het café, meestal op de eerste maandag van de maand bij Leidse Lente, en nodigt zowel biologen als liefhebbers uit om een drankje te pakken en fascinerende feiten te ontdekken over het leven hier op aarde. De vorige editie bevat twee boeiende lezingen: de eerste, een verkenning van asymmetrische dieren door Menno Schilthuizen. De tweede spreker, Norbert Peters, geeft een unieke draai aan invasiebiologie door invasieve soorten te vergelijken met sciencefictionklassiekers, zoals H.G. Wells' *War of the Worlds*.

Tussen de gesprekken door wordt er een triviaquiz met een biologiethema geleid door een charismatische quizmaster. Gelukkig zijn de teams verdeeld in biologen en niet-bio-

loogcategorieën, dus iedereen heeft een kans op de overwinning. Last van FOMO?

Geen zorgen – de volgende Biology on Tap vindt plaats op 28 maart. Dit evenement is een speciale samenwerking met het Rijksmuseum Boerhaave om hun nieuwe tentoonstelling *Ongezien* te promoten. Hoewel Biology on Tap normaal gesproken gratis is, heb je deze avond een geldig museumticket nodig (gratis met studentenkaart of museumkaart), aangezien mensen daarna welkom zijn om de tentoonstelling te bezoeken. *Ongezien* toont hoe de geneeskunde vrouwen en genderdiverse lichamen vaak negeert, omdat diagnoses en behandelingen eeuwenlang op mannen zijn afgestemd. De Biology on Tap-lezingen bouwen voort op dit concept. De eerste lezing, 'PRIDE in the animal kingdom' door Werner de Gier, zal queergedrag in de natuur onthullen 'van ongeschlachtelijk voortplantende hagedissen tot gender-swapping garnalen'. In 'From Hysteria to Hormones' gaat Gisela Terwindt dieper in op wat artsen in de negentiende eeuw histerie noemden: een verscheidenheid aan aandoeningen van migraine tot emotionele instabiliteit. 'We hebben een lange weg afgelegd sinds de tijden van histerie', kondigt de hoogleraar aan. 'Maar we zijn er nog niet.'

Biology on Tap, Museum Boerhaave, 28 maart, vanaf 19:30 uur. Zie www.rijksmuseumboerhaave.nl/activiteiten/biology-on-tap-2025

medezeggenschap kunt u zich op dinsdag 8 en woensdag 9 april 2025 kandidaatstellen. De formulieren daarvoor zijn on-line verkrijgbaar op www.universiteitleiden.nl/verkiezingen. De kandidaatstellingstermijn is twee dagen.

Op 10 april maken de stembureaus hun beslissingen ten aanzien van de ingediende kandidaatstellingen bekend. Mochten er verzuimen zijn geconstateerd die kunnen worden hersteld – zoals het ontbreken van voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden die de kandidaatstelling ondersteunen – dan is daartoe volgens bovenstaand schema gelegenheid.

4. BEROEP

Indien u het niet eens bent met een beslissing van een stembureau met betrekking tot de kandidaatstelling of de verbetering van het kiezersregister, dan kunt u daartegen beroep aantekenen tot uiterlijk de vierde werkdag, na de dag waarop het besluit is genomen bij de kamer voor de verkiezingen van de Commissie voor de beroep- en bezwaarschriften (cbb@bb.leidenuniv.nl).

Ook tegen beslissingen met betrekking tot het herstel van verzuimen in de kandidaatstelling kan volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen beroep worden aangetekend.

5. STEMMEN VIA INTERNET

Let op! De periode waarin gestemd kan worden is vier dagen!

De verkiezingen gaan volledig via het internet. Om te kunnen stemmen dient u gebruik te maken van uw ULGN account. Vanaf 12 mei 2025 (7.00 uur) kunt u met dit account inloggen op de verkiezingsapplicatie. U kunt tot uiterlijk 15 mei 2025 (16.00 uur) uw stem uitbrengen. Stemmen kan vanaf elk device met internetaansluiting.

6. STEMBUREAUS

De verkiezingen worden georganiseerd door verschillende stembureaus, zie www.universiteitleiden.nl/verkiezingen. Voor verdere inlichtingen kunt u zich richten tot het Centraal Stembureau.

Probleem, oplossing, happy end

Waarom eindigen sitcoms altijd hetzelfde? En wat is hun aantrekkingskracht? Choreograaf Barnaby Booth maakte er een dansvoorstelling over. 'Geniet ik nu echt, of zoek ik dat oude gevoel van blijheid?'

DOOR ELSE VAN DER STEEG

‘Als tiener keek ik sitcoms als *Friends*, *The Fresh Prince of Bel-Air* en *Seinfeld* omdat ik ze leuk vond. Ik keek ze met mijn familie en we lachten er samen om’, vertelt choreograaf Barnaby Booth. ‘Nu kijk ik ze niet omdat ik er nog om moet lachen, maar omdat ze me doen denken aan een tijd dat ik erom moest lachen. Ze brengen me terug naar toen.

‘Ik heb hetzelfde met pizza. Toen ik jonger was, ging ik iedere vrijdag na school naar dansles. Daarna at ik thuis pizza, terwijl ik *The Simpsons* keek. Ik eet nu nog steeds veel pizza, maar soms vraag ik me af: geniet ik hier echt van, of probeer ik mezelf gewoon terug te brengen naar dat oude gevoel van blijheid?’

Deze vraag onderzoekt hij in *A Funny Little Show About Endings*, die op 20 maart wordt uitgevoerd in Theater Ins Blau, in combinatie met de voorstelling *Village Storm* van duo Lunatics en Poets. Zij on-

derzoeken de wereld van verlangen. Booth zoekt in zijn show naar blijheid.

‘We gebruiken entertainment om te ontsnappen aan de donkere dingen in ons leven. We zoeken naar iets lichts, een soort escapisme. Maar kan de blijheid die je daarin vindt echt zijn, of is het alleen maar een tijdelijke afleiding?’

Maar hoe zet je sitcoms om in choreografie? ‘Beweging en lichtkunst zijn geen goede storytellers, zoals schrijven. Maar het zijn wel goede “wereldmakers”: ze geven je een goed beeld van waar je bent.’ Dat betekende tijdens de samenwerking met de componist, de kostuumontwerper, de dansers, dat er vaak opmerkingen gemaakt werden als: ‘Denk hierbij aan Rachel uit *Friends*.’ Ook keek Booth veel analysevideo’s op YouTube. ‘Je ontdekt de absurditeit van die sitcoms: in *Friends* zitten ze altijd met hun gezicht richting de camera, de show zit vol met misogynie en homofobie, de “huiskamer” is altijd fel verlicht, en hoewel de show plaatsvindt in New York City, zijn alle hoofdpersonen wit.’

En, misschien wel het meest opvallende feit voor de choreograaf: iedere aflevering loopt goed af. ‘De formule is altijd: probleem, oplossing, happy ending. Dat maakt het zulk succesvol escapisme. Je weet dat aan het eind alles weer goedkomt.’

Of dat echt succesvol escapisme is, vraagt Booth zich in de voorstelling af. ‘Je kan Netflix uren laten afspelen, tot je je om 1 uur ’s nachts ineens realiseert dat je veel te veel afleveringen na elkaar hebt gekeken. Je komt weer terug in de echte wereld en moet dan alsnog de duisternis onder ogen komen, waaruit je even ontsnapt was.’

Het wordt in de show *Bojack Horseman* mooi samengevat, vertelt hij. ‘Daarin zegt een van de personages: “Je kan iets verkloten en je misdragen, maar je kan het altijd oplossen met een groot gebaar van liefde aan het eind van de aflevering, dan komt al-

les weer goed. Maar het echte leven werkt niet zo. Je moet aan jezelf werken en elke dag een beetje beter worden.’”

De voorspelbare vrolijkheid van een sitcom en de onvoorspelbaarheid van het leven contrasteren. ‘Ik ben opgegroeid met veel sitcoms, daardoor leerde ik de verwachting aan dat je een probleem oplost, het allemaal goed afloopt en alles weer mooi is. Als volwassene ontdek je dat het leven niet zo werkt. Een situatie zoals het eind van een relatie of de dood van een geliefde is veel complexer en kost meer tijd om mee om te gaan.

‘Lange tijd heb ik gezegd: “Ik wil dat de voorstelling wordt als een *Friends*-aflevering, maar dan geregisseerd door David Lynch.’” Die onlangs overleden regisseur had onder meer in de serie *Twin Peaks* een ‘onbeschaamde, onverschrokken toewijding om de meest duistere menselijke ervaringen te laten zien’, vindt Booth. ‘Die duisternis had ik nodig, want het geeft een frame aan de sitcomwereld. Die krijgt zo betekenis.

‘Vroeger dacht ik dat mijn beste werk altijd gebaseerd moest zijn op mijn eigen rauwe emotie. Maar nu: de wereld lijkt duisterder, politiek gezien, wereldwijd gezien. En ik heb zelf een volwassen leven geleefd met moeilijke ervaringen. Ik wil nu dat mijn werk een reis bevat, iets hoopvol. De eerste vraag die ik mezelf stel bij een nieuwe voorstelling is: “Hoe ziet deze wereld eruit?” De tweede is: “Waar gaat de wereld naartoe?” Er moet een startpunt zijn en een ontwikkeling. Iets waardoor het publiek het theater verlaat met misschien wat verandering, inspiratie en intrige, maar in ieder geval met meer energie.’

Club Guy&Roni invites Barnaby Booth en Lunatics & Poets. Village Storm | A Funny Little Show About Endings. Theater Ins Blau, 20 maart, 20.30. Tickets €20, cJP/Student €12,50

UNIVERSITAIRE VERKIEZINGEN 2025

Schedule University Elections

For English, please got to www.universiteitleiden.nl/elections

1 TIJDSCHEMA VERKIEZINGEN

Het volgende tijdschema is opgesteld voor de reguliere verkiezingen van de:

- studentengeleding van de Universiteitsraad
- personeelsgeleding van alle Faculteitsraden
- studentengeleding van alle Faculteitsraden
- studentenraad LUMC
- alle dienstraden

7 april Peildatum en vaststelling kiezersregisters
8 & 9 april Kandidaatstelling tot uiterlijk woensdag 27 maart, 16.00, inzage kiezersregisters en indienend verzoeken tot verbetering kiezersregisters bij het betreffende stembureau

10 april Besluiten stembureaus inzake kandidaatstelling en verzoeken tot verbetering kiezersregisters (beroep mogelijk tot uiterlijk op de vierde werkdag, na de dag waarop het besluit is genomen.)

11 & 14 april Herstel van verzuimen kandidaatstelling

15 april Beslissing stembureaus herstel van verzuimen kandidaatstelling (beroep mogelijk tot uiterlijk op de vierde werkdag, na de dag waarop het besluit is genomen.)
12 mei Opening verkiezingen (07.00 uur); verzenden elektronische oproepen;
15 mei Sluiting stemming (16.00 uur)
16 mei Uitslag stemming (16.30 uur) (beroep mogelijk tot uiterlijk op de vierde werkdag, na de dag waarop het besluit is genomen.)

2 WIE IS KIESGERECHTIGD

Kiesgerechtigd is iedereen die op maandag 7 april (de peildatum) krachtens een aanstelling bij de Universiteit Leiden werkzaam is in een van de onderdelen waar verkiezingen worden gehouden en iedereen die op die datum als student – dus niet als extraneus of gaststudent – staat ingeschreven. Deze groep behoort dus in het kiezersregister te zijn opgenomen. Op 8 en 9 april maart liggen de kiezersregisters ter inzage bij de stembureaus en kunnen ook verzoeken tot verbetering worden ingediend. De inzagetermijn is twee dagen.

Student-assistenten oefenen hun kiesrecht in beginsel uit in de geleding van de studenten. Andere studenten in dienst van de universiteit oefenen hun kiesrecht uit in de geleding van het personeel. Personen in dienst van nwo of daarmee vergelijkbare organisaties en werkzaam bij de Universiteit zijn ook kiesgerechtigd; zij worden wel aangeraden bij de ter inzagelegging van de kiezersregisters te controleren of zij daarin ook zijn opgenomen.

U kunt uzelf ervan overtuigen dat u in het kiezersregister bent opgenomen door op 8 of 9 april 2025 een verzoek te sturen naar het betreffende stembureau; u kunt op deze dagen ook een verzoek tot verbetering van het kiezersregister indienen. De verzoeken dienen per uMail of ULGN-account (werkmail) te worden ingediend.

3. KANDIDAATSTELLING

Indien u belangstelling heeft voor een actieve rol in de

‘Huren werd niks, mijn lieve ouders kochten deze studio’

Kamer: 25m²
Hypotheek: €985
Bewoners: 2 (hele pand: 9)

Hoe bevalt je kamer?

‘Goed. Ik ben erg blij dat ik geen twee uur meer hoeft te reizen. Dat scheelt enorm. Ik heb nu meer tijd om te studeren in plaats van in een trein te zitten en ik kan een beetje een studentenleven leiden. Vroeger moest ik altijd om twaalf uur weg, anders kwam ik niet meer thuis.’

‘Verder is het net buiten de singels, dus niet al te veel rumoer, maar wel binnen tien minuten van het Lipsius. En zeker met mijn vriendin erbij is het hartstikke gezellig.’

‘Van de school hiernaast merken we wel wat, vooral als er een alarm afgaat van de fatbikes die hier voor het raam staan. Maar dat is overdag. En in dit pand wonen maar zeven anderen, vooral studenten. Er staat nog een tweekamerappartement vrij, maar dat krijgen ze moeilijk verkocht.’

Hoe kom je als tweedejaarsstudent aan een koopwoning?

‘Ik heb in eerste instantie gezocht naar iets wat ik kon huren. Dat werd niets: ik stond steeds op plek 170 op de wachtlijst of werd niet ingeloot. Toen kwam een bekende van mijn vader hiermee. Het is een oude orthodontiepraktijk die is gerenoveerd tot studio’s.’

‘Er moest nog wel even worden bedacht waar het geld vandaan kon komen, maar we wisten dat mijn ouders een overwaarde op hun huis hadden. Toen dat was getaxeerd bleek het genoeg te zijn om voor mij een hypotheek te kunnen regelen.’

‘Wij waren de eersten die hier kwamen kijken, dus we konden kiezen. Deze studio is de kleinste, dus het goedkoopst.’

Heb je lang gepuzzeld op de inrichting?

‘Ja, met vijftientig vierkante meter moet je wel even bedenken wat je waar kwijt kunt. Mijn vader is vrij handig, dus die heeft deze verhoging in elkaar gezet. Hieronder zit het bed en dat rol je eruit. Ik kon niet helpen, want de woning werd precies in mijn tentamenperiode opgeleverd. Ik heb geluk dat ik heel lieve ouders heb, die dit samen voor mij gefixt hebben.’

‘Mijn doel was om alle ruimte twee keer of meer te kunnen gebruiken. De tafel schuift uit en daaronder ligt een kast die met wat kussens ook een bank is. Aan de muur moeten eigenlijk nog kastjes komen, maar daar heb ik eerst nog tijd voor nodig.’

Heb je nog wensen over voor een toekomstige woning?

‘Ik denk niet dat ik veel nodig heb in een huis. Ik zou ooit nog eens meer ruimte willen, zodat al die dozen weg kunnen en er plek is voor twee kledingkasten. Misschien een grotere keuken. Mijn ultieme wens is een garage, zodat mijn motor niet buiten onder een hoes hoeft te staan.’

‘Ik heb nu iets meer dan een jaar mijn motorrijbewijs en een motor. Dit is veel leuker dan autorijden en in de stad ook praktischer. Mijn ouders vonden het wel spannend. Motorrijden is ook een gevaarlijke hobby, dat wil ik niet ontkennen. Maar mijn moeder is inmiddels ook haar rijbewijs aan het halen, dus ze zijn allebei wel om.’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

COLUMN | MATHIJS DE JONG

Niets is irritanter dan door colleges lullende studenten

Storender nog dan het minuscule stukje borrelnoot dat de hele avond tussen twee kiezen blijft hangen, hinderlijker nog dan je huisgenoot die zijn vieze vaat tot een totempaal laat ophopen in de wasbak, zijn studenten die door een college heen praten. En dan hoorcolleges in het bijzonder.

Tijdens werkcolleges – de officiële betiteling van wat sommigen nog steeds ‘lessen’ plegen te noemen – is men gek genoeg stil. De groep is te klein en de docent heeft een een-op-eenrelatie met de studenten.

Studenten weten ook: door de docent heen lullen betekent solliciteren naar de volgende beurt. En ook de studenten die de behoefte

voelen om te praten, en vaak degenen zijn die zich niet hebben voorbereid, houden wijselijk hun mond.

Maar zij die de massastudies volgen (rechten, psychologie, geneeskunde), weten dat deze intieme setting zich niet voordoet tijdens een hoorcollege. Dan is er altijd dat ene groepje dat net te luid door het college heen zit te tetteren. Als de academicus die ik ben, ben ik dit fenomeen gaan onderzoeken. Sta mij toe mijn bevindingen met u te delen.

Er zijn grofweg twee groepen, waarbij het onderscheid zich laat maken op basis van de inhoud van de gevoerde gesprekken. De eerste groep heeft het niet over de stof van het hoorcollege. Deze groep bespreekt de laatste roddels van huis, dispuut, of vereniging, heeft het over lipje weekendplannen (vaak: zuipen!), en bespreekt alle vette, nog te bezoeken festivals van deze zomer. Deze groep bestaat vaak uit de hypersocialen, de ‘meuie pikkenbazen’, de *it-girls*. Hoewel het getetter van deze soort uiteraard storend is, leidt dit minder af dan de inhoud die door de tweede groep wordt besproken. De tweede groep heeft het namelijk

over het college zélf. Prima, zou je denken. Maar nee! Deze gesprekken bestaan veelal uit kritiek op de hoorcollegedocent (“zijn Engels is *cringe*”), of de inhoud (“dit staat anders in het boek”). Hoewel sociaal gebabbel nog kan worden genegeerd, is het geouwehoer van deze groep als *intrusive thoughts*: je wilt er niet naar luisteren, maar omdat de inhoud zo sterk overeenkomt, heb je het allang gehoord.

Bij beide groepen is er vrijwel altijd een innerlijke tweestrijd: ga ik er wat van zeggen, of laat ik het? En daar waar ik bij de eerste groep geïrriteerd achteromkijk en het gebrabbel snel ophoudt, lukt me dat bij de tweede groep vrijwel nooit. Want als ik dan omkijk, zie ik vrijwel altijd hyperintelligente, iets sociaal ongemakkelijke nerds, zonder studentenhuus, dispuut of vereniging, zonder lipje weekendplannen of vette festivals. Dan zie ik stumperds die menen bij hun studie eindelijk hun gelijken gevonden te hebben en begrijp ik dat dit de enige momenten zijn dat zij elkaar überhaupt spreken. Dan draai ik me weer om en houd wijselijk mijn mond.

Mathijs de Jong studeert rechten

‘Er is altijd een innerlijke tweestrijd: ga ik er wat van zeggen, of laat ik het?’